

NAŠA

GLASILO PREDSEDSTVA ZVEZNEGA ODBORA
SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA JUGOSLAVIJE

LETO II. - ŠT. 19. - LJUBLJANA, 15. OKTOBRA 1956

CENA 10 DIN

LETNA NAROCNINA 250.-
DIN - TEKOCI RACUN
PRI KOMUNALNI BANKI
V LJUBLJANI ŠT. 60-KB-
5-2-387 S POSEBNO OZ-
NAKO: ZA NAŠO SKUP-
NOST.

SKUPNOST

PRED NOVIM PLANOM

Znano je dejstvo, da je imela zamuda pri sprejemanju planov negativne posledice za delo podjetij in normalno funkcioniranje posameznih družbenih dejavnosti. Med drugim so to zamudo povzročale občutnejše spremembe v gospodarskem sistemu, kakor tudi potreba, da se ob pomanjkanju perspektivnega plana razpravlja ob sprejetju planov o širših osnovah naše ekonomske politike.

Letos pričakujemo z gotovostjo, da bo družbeni plan za leto 1957 sprejet pravočasno. Lahko pričakujemo, da ga bo Ljudska skupščina vzela v razpravo v novembru, da bi tako lahko mesec dni pred njegovo uveljavitvijo gospodarske organizacije izdelale svoje plane in svojo usmeritev, pri čemer bodo izhajale iz osnovnih motivov družbenega plana in obveznosti za naslednje leto. Ta okoliščina ni nič manjšega pomena tudi za ljudske odbore, ki bodo tako mogli pravočasno sprejeti svoje proračune in zagotoviti redno finansiranje svojih služb. Samo dejstvo pravočasne ugotovitve obveznosti gospodarstva v družbenem planu bo ugodno vplivalo na b. mirno in urejeno delo podjetij.

Ker naj v letu 1957 stopi v veljavo tudi naš perspektivni plan za naslednje razdobje, je važno, da tekoči plan za leto 1957 ne bo prejudiciral v osnovnih smereh razvoja našega gospodarstva

tistih ukrepov in odnosov, ki morajo biti vzpostavljeni z dolgoročnim planom. Zaradi tega je tekoči plan izhajal iz tistih materialov in postavk, ki služijo za osnovo izdelave dolgoročnega plana, čeprav sam plan še ni končan. Kjerkoli pa je šlo za probleme, ki zahtevajo globlja in širša proučevanja, jih je tekoči plan prepustil temeljiti - ni na osnovi nadaljnega dela za dolgoročni plan, pri tem pa rezerviral nujna sredstva v bilancah leta 1957.

Tekoči plan je potemtakem imel omejeno nalogo, da nudi izhajajoč iz letošnjega gospodarskega položaja in upoštevajoč gibanja, ki jih lahko pričakujemo v prihodnjem letu potrebne instrumente, da se lahko gospodarstvo neovirano naprej razvija. Temeljna politika, ki je bila predmet razpravljanja na posvetovanju o gospodarskih problemih pri tovarišu Titu, kakor tudi resolucije glavnega odbora Socialistične zveze delovnega ljudstva o prihodnjih nalogah v gospodarstvu, je bila osnova za plan prihodnjega leta. Letošnji gospodarski razvoj je pokazal, da so osnovne postavke te politike pravilne in da so dale dobre rezultate. Stabilizacija gospodarstva, sprememba v strukturi investicij, usmeritev k postopnemu dviganju življenjskega standarda, kakor tudi hitrejši razvoj kmetijstva in transporta, to so tudi temeljne linije politike v letu 1957.

Gospodarska stabilizacija se je izkazala kot popolnoma upravičena, čeprav zaradi slabše žetve ni mogla dati polnih uspehov. Če bi uspeli z bojem za hitrejši razvoj kmetijstva doseči stalnejše odnose v kmetijstvu, tedaj bi ta usmeritev bila dokončno kronana z uspehom.

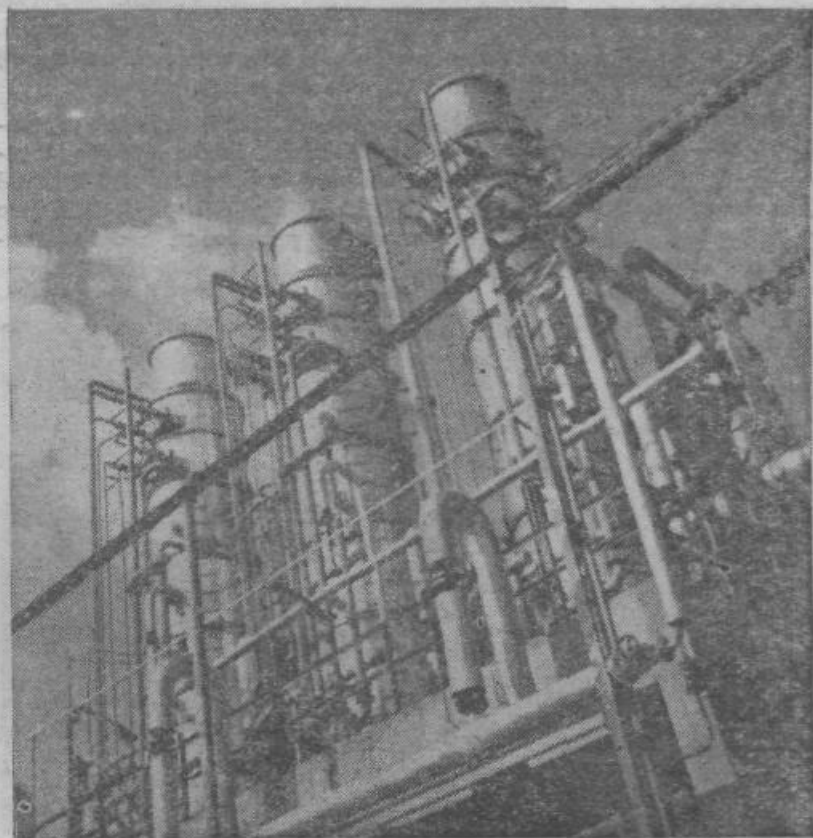
Izvozna politika

Če pa temelji naše letošnje gospodarske politike pri izdelavi družbenega plana niso bili vprašanje, to ne pomeni, da v tem družbenem planu ni bilo pomembnih razpravljanj v zvezi z velikimi problemi nadaljnega razvoja. Sama težnja k stabilizaciji je postavila na dnevni red nove probleme, ki jih je bilo treba reševati delno že letos, še bolj radikalno pa s planom za prihodnje leto. Mi bomo navedli samo nekatere izmed teh problemov.

Znano je, da je prišlo letos r. temeljnemu nadaljnega povečanja proizvodnje v industriji do nastajanja zalog in č. problema realizacije blaga. Takemu položaju je šlo na roko tudi dejstvo, da je bila letos vzpostavljena resna kontrola nad posameznimi vrstami potrošnje. (Večje varčevanje pri proračunskih in socialnih izdatkih, zmanjšanje investicij, omejitve porasta potrošnje na vasi.) Analize, na katerih izdelujejo plan, kažejo za prihodnje leto, da lahko industrijska proizvodnja še naprej raste, in to v pomembnem odstotku (okrog 15 odstotkov). Blagovni skladi industrijskega blaga bodo znatno porasli in ko je treba razpravljati o politiki realizacije dohodkov ali realizaciji blaga za posamezne vrste potrošnje. Prva misel, ki se s tem v zvezi vsiljuje, je, da je treba izkoristiti tak položaj za največje možno povečanje izvoza. Znano je, da trpi naša plačilna bilanca zaradi večletnega deficita, ki smo ga v prejšnjih letih krili s krediti in z inozemsko pomočjo. Če naše gospodarstvo kaže znake naglega vzpona, bi nam morala biti prva misel, da povečamo izvoz in pospešimo proces odprave zunanjetrgovinskega deficita. Letos računamo, da se bo izvoz zvišal za 19 milijard, prihodnje leto, pa se kažejo nadaljnje možnosti porasta za okrog 15 milijard dinarjev. Teško bi našli pomembnejšo strateško nalogo v našem gospodarstvu, kakor je boj za povečanje izvoza in odpravo deficita.

Družbeni plan za naslednje leto je računal s tem, da so dani ugodni pogoji za nadaljnji porast izvoza tako na notranjem kakor tudi na inozemskem tržišču. Na domačem trgu zaradi doseženih uspehov v stabilizaciji cen industrijskega blaga ni takega pritiska s strani povpraševanja, da bi ta preprečeval izvoz. Nasprotno,

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Koksarna »Boris Kidrič«
v Lukavcu

(Nadaljevanje s 1. strani)

vsi domači proizvajalci iščejo zaradi težav realizacije doma možnosti plasmaja za svoje blago na inozemskem tržišču. Nova tržišča in razširitev naše zunanjetrgovinske zamenjave so prav ugodna klima za tako orientacijo proizvajalcev.

Investicije

Vendar izvoz ne bo mogel absorbirati povečanega dohodka, ki ga pričakujemo prihodnje leto. Če gledamo po strukturi, se kaže povečanje proizvodnje tako v blagu, ki je namenjeno za izvoz, kakor tudi v blagu, ki je namenjeno za investicije. Očitno je, da imamo prihodnje leto pogoje za določeno povečanje investicij, in to v manjši meri na osnovi domačih sredstev, v večji meri pa na osnovi uporabe inozemskih sredstev iz reparacij in dolgoročnih posojil. Povečanje investicij bi se orientacijsko računano moglo gibati okrog 50 milijard, od česar bi domača sredstva znašala okrog 20 milijard dinarjev. Povečanje investicij kaže na dve okoliščini, ki ju je treba upoštevati v prihodnjem letu: prvič, da moramo biti s povečanjem investicij iz domačih virov skrajno obzirni, da bi obvarovali dobre strani letošnje politike, in drugič, da zahteva pravilna uporaba inozemskih sredstev tako strukturo gospodarskih investicij, ki bo dala najhitrejši učinek. Če ne računamo inozemskih sredstev, ki so namenjena za zgraditev tovarn za aluminij, za elektrarne in premog, bi morali preostala inozemska sredstva usmerjati na investicije v rentabilne razširitve, rekonstrukcije in racionalizacije, ki v najmanjši meri angažirajo delovno silo in domača sredstva sploh, dvigajo pa na višjo raven tehnično in gospodarsko sposobnost podjetij.

Investicije v industriji zmanjšujejo relativni delež v skupnih investicijah, da bi odstopile svoje mesto povečanim naložbam v kmetijstvo in transport. V kmetijstvu je posebno pomemben delež melioracij, pri teh pa delež za zgraditev prekopa Donava—Tisa—Donava. Ta dolgoproučevani objekt, ki bo imel pomembno vlogo v preobrazbi kmetijsko najaktivnejšega področja, bomo začeli prihodnje leto graditi s polno mehanizacijo po dolgih študijah in proučevanjih. Prav tako je za kmetijstvo pomembno, da je zagotovljen velik porast mehanizacije tako iz domače proizvodnje kakor tudi iz uvoza, pomembna sredstva pa so določena tudi za razvoj zadružništva. V transportu dobijo polno prioriteto prevozna sredstva, da bi mogli obvladati rastoči promet. Čeprav prihodnje leto še ne predstavlja zaželenih strukture investicij, je vendar v osnovi to pomemben korak naprej, ki nas približuje našemu cilju. To dokazuje tudi porast investicij družbenega standarda (stanovanja, prosvetne, zdravstvene in komunalne investicije) v znesku okrog 15 milijard dinarjev.

Gibanje osebne in splošne potrošnje

Teče že tretje leto, ko beležimo glede standarda mestnega prebivalstva znake stagniranja ali močnega sezonskega kolebanja. Letos nismo dosegli naloge povečanja standarda, kakor je bilo določeno v planu, in to izključno zaradi dviga cen kmetijskih pridelkov. Nadaljnji porast industrijske proizvodnje in splošni napredek gospodarstva kakor tudi povečanje uvoza za široko potrošnjo postavljajo kot nujni pogoj za nadaljnji dvig gospodarstva, da se poveča potrošnja prebivalstva, predvsem pa mestnega prebivalstva.

Stvarne možnosti za izpolnitev stalne težnje, da se začne popravljati življenjski standard, so dane in jih je treba v najugodnejših oblikah in na najbolj učinkovit način izkoristiti. Vendar

tudi ta perspektiva ni brez svojih problemov. Nimamo materialnih pogojev za povečanje prehrane, dokler ne bodo v kmetijstvu ukrepi, ki so bili podzeti v zadnjih dveh letih kakor tudi sedanji napori, dali otipljivejših rezultatov. Naše možnosti izboljšanja standarda se gibljejo na področju industrijskega blaga: blaga za gospodinjstvo, obleke in obutev itd. Povečanje standarda na osnovi povečanja prehrane ni pot, ki bi mogla dati rezultat, ker ne moremo imeti, razen v primeru posebno ugodne letine, večjih količin hrane kakor doslej, imeli pa bomo več blagovnih skladov različnega domačega in uvoženega industrijskega blaga. Od pravilne smeritve potrošnikov k nakupu večjih količin industrijskega blaga bo odvisno tudi gibanje cen v prihodnjem letu. Nadaljnji pritisk na kmetijske pridelke bo privedel zaradi nadaljnega dviga cen samo do prelivanja sredstev med posameznimi kategorijami prebivalstva.

Določeno povečanje standarda lahko ugodno vpliva na interes za povečanje domače produktivnosti, na pravilnejše odnose pri nagrajevanju, na postopno spreminjanje strukture potrošnje in tako dalje.

Spremembe v instrumentih

Kakor smo že poudarili, je vodila z muda planov, sedaj pa naj poudarimo tudi pogoste spremembe v instrumentih, do določenega vzemirjanja gospodarskih organizacij in negotovosti glede njihovih bodočih obveznosti. Za prihodnje leto pa ni bistvenih vzrokov za kakšno temeljitejšo spreminjanje osnovnih instrumentov razdelitve dohodka in obveznosti gospodarskih organizacij. Spremembe v plačnem sistemu, ki naj bi jih izvršili, še niso dovolj proučene, niti ni v tej skrajno občutljivi materiji potrebno spreminjati sistem, če niso predhodno ugotovljene vse posledice takih sprememb.

Čeprav ni nekaj perečih potreb po spremembi značaja posameznih planskih instrumentov in instrumentov razdelitve dohodka podjetij, dosežani razvoj gospodarstva vendarle kaže potrebo nekaterih sprememb, ki bi precej olajšale položaj podjetij in razširile njihovo akcijsko svobodo. Pomudili se bomo samo pri najvažnejših izpremembah.

Zmanjšana hitrost realizacije blaga kaže na potrebo revidiranja stopenj davka na promet, da bi bilo podjetjem, ki so voljna vskladiti svoje cene s potrebami tržišča omogočeno povečati svojo realizacijo. V tem smislu je bil že dvakrat napravljen napor med letošnjim letom, te dni pa je izvršni svet tretjič sprejel kot ukrep za pripravo plana odločbo o nadaljnjem zelo pomembnem znižanju davka na pro.let. Ta proizvodnja sredstev za proizvodnjo ni več obremenjena z davkom na promet, a tudi mnogi drugi predmeti, med njimi tudi predmeti standarda,

so osvobojeni tega davka, ali pa je bil davek na promet zelo znižan. Od pravilne usmeritve podjetij je odvisno, kako bodo izkoristila to možnost za znižanje cen, posebno pri opremljenosti, da bi tako povečali potrošnjo teh izdelkov, na tej osnovi pa napredovali pri povečanju proizvodnje.

Znano je, da podjetja stalno poudarjajo potrebo po svobodnejšem izkoriščanju amortizacije. Nameravano je bilo, da se opravi revalorizacije osnovnih sredstev zaradi realnega prikaza amortizacije, ker pa tega dela ni mogoče opraviti v kratkem roku, je bil v predlogu plana storjen pomemben korak naprej z vključitvijo amortizacije podjetij v stroške proizvodnje. S tem je dana možnost za stalno prilagojevanje amortizacije vzdrževanju stvarnih potreb v življenju in realnemu gibanju cen. Kot fiksna amortizacija bi ostal le tisti del sedanje amortizacije, ki je namenjen zamenjavi. To je dejansko amortizacija, medtem ko ima drugi del amortizacije, ki se po predlogu prišteva k stroškom proizvodnje, značaj materialnih stroškov.

Letos so začela številna nova podjetja obratovati in mnoga med njimi so prišla v težave zaradi visokih anuitet. Pogosto je imelo neko moderno novo podjetje težje pogoje kakor staro, amortizirano podjetje zaradi visokih obveznosti pri plačevanju anuitet. Upoštevajoč, da plačujejo naša podjetja razen amortizacije in anuitet tudi obresti na osnovna sredstva, je bilo sprejeto stališče, da je treba zmanjšati obseg akumuliranja s temi instrumenti v podjetjih, ki so investirala. To bi dosegli tako, da bi vsa podjetja, ki plačujejo anuitete oprostil obresti na osnovna sredstva za tisti del osnovnih sredstev, za katere plačajo anuiteto. Za številna podjetja bo to pomenilo zmanjšanje anuitetnih obveznosti na polovico.

Ko navajamo samo najpomembnejše spremembe, moramo poudariti, da pomenijo vse spremembe izboljšanje položaja podjetij. Razvoj gospodarstva in postopno vsklajevanje odnosov v gospodarstvu ne trpija prevelikih obremenitev z akumulacijo, ki je bila rezultat izredno napete razdelitve nacionalnega dohodka in pomanjkanja mnogih dobrin. Slabljenje instrumentov je najboljši znak urjevanja polčaja. Postopno bo treba še naprej manjševati obremenjevanje dobička podjetij z raznimi obveznostmi do zveze, da bi tako dobiček dobil za podjetje večji pomen, da bi se podjetje zanj bolj borilo in da bi bolj sodelovalo v njegovi razdelitvi.

Pravočasno sprejetje plana, nadaljevanje začete politike stabilizacije in zmanjšanje obremenitve gospodarstva z raznimi obveznostmi lahko ugodno učinkujejo na delo podjetij in dajo vsemu gospodarstvu pobudo za nadaljnji napredek.

Dnevni kop premogovnika
v Banovičih

(Glej članek
na 12. strani)